

Fotod: Elis Nurs

Beebid peredega käisid lusikapeol

30. juunil kogunesid Suuremõisa lossi eelmisel aastal sündinud Hiiumaa valla väikesed kodanikud ja nende vanemad. Kutsed saadeti 58 poisile-tüdrukule, kelle sünnikohaks on Hiiumaa vald.

Beebipäeva avasõnad ja tervitused ütlesid volikogu esimees Anu Pielberg ja abivallavanem Liisi Mäeumbaed. Seejärel esinesid Kär-

la lasteaia lapsed õpetaja Rita Leplandi juhendamisel. Aitäh teile!

Pisikesed päevakangelased said kingiks nimelise Hiiumaa valla vapiga hõbelusika ja raamatud "Pisike puu" ja "Sündinud Hiiumaal".

Soovime teile rõõmsat kasvamist ja muretut lapsepõlve!

Peo õnnestumisele aitasid kaasa Kärda las-

teaia laululapsed ja õpetaja Rita Lepland, Suuremõisa lasteaed, Kärda linnaraamatukogu, Suuremõisa lossi pererahvas ja MTÜ Suuremõisa loss, Taavo Taelma, Aado Algvere, Elis Nurs, Margit Rehepapp, Frank Lukk, Jorjeni Lillepood, MTÜ Jäak ja Praak, OÜ Eventering, Hiiumaa Arenduskeskus ja Coop Hiiumaa. Suur tänu!

Tunnustame Hiiumaa ettevõtjaid, sõpru ja tegijaid

Esita kandidaat Hiiumaa ettevõtjate, sõprade ja tegijate tunnustamisele. Konkursile saavad oma ettepanekuid esitada eraisikud, ettevõtted, kohalik omavalitsus, kodanikuühendused ja muud organisatsioonid, sh kandideerijad ise.

Kategooriad on

- Hiiumaa sõber
- Kogukonna tegija
- Hiiumaa mainekujundaja
- Hiiumaa aasta õpilasettevõtte
- Elukeskkonna hoidja

Kategooriatesse esitatud ettepanekuid hindab komisjon.

ESITA OMA KANDIDAAT 8. septembriks veebilehel

<https://hiiumaaarenduskeskus.ee/ettevotlus/tunnustamine/>.

Võitjad kuulutame välja 29. novembril 2023 Hiiumaa majandusfoorumil.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Teodor Maivel
Hardi Tikka
Ragnar Muuli
Fredri Sebastjan Tärk
Linda Lovise Saarnak
Jete Teller
Kiara Liinjärvi
Megan Vaikne
Sirelin Rüütelmaa
Nora-Sofia Klement
Heidi Laiva
Oliivia Tarning

Õnnitleme vanemaid!

Kullaprooviga turismisaar

Hiiumaa kui külastuskeskkond läbis juunis põhjaliku rahvusvahelise kestlikkuse auditi ja võib nüüd uhkelt väita, et on kullaprooviga sihtkoht, sest just kuld taseme vääriliseks hindasid audiitorid meie hetkeolukorda kestlikkuse vaatenurgast.

Green Destinationsi (GD) rahvusvaheline kestlikku turismi edendav organisatsioon hindab sihtkohti üle maailma, tuginedes GSTC (Global Sustainable Tourism Council) poolt välja töötatud kriteeriumitele. Külastuskeskkondi hinnates on rõhuasetus veidi teistsugune kui tööstuse või tootmisettevõtete puhul, kus fookuses on peamiselt erinevate ressursside kasutus. Külastuskeskkonna puhul aga on fookuses sihtkoha sotsiaalne heaolu, kultuuripärand ja kohaliku kogukonna kaasatus, elurikkus ja keskkonnahoid ning kestlike tegevuste juhtimine.

Saar on üks tervik ja just tervikpilti hindab GD standard, et turismiareng sihtkohas toimuks loodus ja inimesi hoidvalt nii, et kellegi heaolu ei tule kellegi või millegi arvelt. Ilmselt ei tule meil pähegi tuluteenimiseks kuritarvitada oma kultuuripärandit või turismiedendamise eesmärgil väärkoheldada lapsi nii, nagu seda ikka veel tehakse mõnedes populaarsetes turismissihtkohtades üle maailma. Inimestena oleme muutunud teadlikumaks ja nõudlikumaks ja üha enam soovitakse reisida vastutustundlikult, pöörates rohkem tähelepanu teadlike valikute tegemisele, et säästa loodusressursse ja ümbritsevat keskkonda.

Loomupärast loodust ja keskkonda hoidvatena oleme nii Eestis kui Hiiumaal kestlikkuse valdkonnas paljuski teistest ees, aga selle tõestamiseks ei piisa ainult meie sõnast.

Seepärast ongi oluline mõõta erinevate sihtkohtade ja ettevõtete kestlikkust ühtsete standardite alusel, et külastajatel oleks võimalik aru saada, mis tasandil üks või teine sihtkoht selles valdkonnas parasjagu on, et selle põhjal teha enda väärtushinnangutest lähtuvaid valikuid.

GD auditeerimisel hinnatakse kümnepallisteemist GD standardi erinevaid kriteeriume, mida on kokku ligi üheksakümmend. Vastavalt saadud punktidele asetub sihtkoht kas algaja, pronks, hõbe, kuld või plaatina tasemele. 2021. a hindamisel olime hõbetaseme väärilised, seekordsel hindamisel saadud 8,9 punktiga tõusime kuld tasemele, kusjuures järgmisest tasemest jäi meil puudu kõigest 0,1 punkti. Järgmiseks auditeerimiseks, mis toimub juuba kahe aasta pärast, püüame kindlasti oma taset veelgi tõsta. Selleks on vaja parendada teavitustegevusi, tugevdada erinevate sektorite koostööd ja luua kliimaeesmärkide saavutamiseks selged eesmärgid ja seiremehhanismid.

ANNE-LY TORSTENSSON

Hiiumaa ja Saare maakonna kestliku turismi arengu koordinaator

Vallavalitsuse istungitelt

○ Otsustati algatada 2024. aasta eelarve koostamine ja kinnitada lähtetingimused.

○ Anti nõusolek Käina osavalla valitsusel lepingu sõlmimiseks OÜ-ga Kogri Puit Käina alevikus, Sõpruse põik 1-14 korteri vannitoa renoveerimiseks. Teenuse maksumus ilma käibemaksuta on 5691,67 eurot.

○ Kõrgessaare osavalla valitsusele anti nõusolek lepingu sõlmimiseks AS-iga Hansa Bussiliinid Lauka Põhikooli õpilaste veoks üheks õppeaastaks (perioodil 01.09.2023–21.06.2024). Teenuse maksumus on 1,20 eurot/km, millele lisandub käibemaks. Teenuse eeldatav maht on kuni 20 000 kilomeetrit õppeaasta jooksul.

○ Anti nõusolek Kõrgessaare osavalla valitsusele lepingu sõlmimiseks AS-iga Tariston Kõrgessaare osavalla teetööde teostamiseks kolmel objektil (Laisi tee, Villamaa-Puski tee ja Kalana-Metsavahi tee), kokku 5328 meetri ulatuses. Töö maksumus ilma käibemaksuta on 44 270 eurot.

○ Vabaajakeskusele Tuuletorn anti luba korraldada liht Hankemenetluses hange "Hakkepuidu ostmise Vabaajakeskus Tuuletorn katlamajale". Ostatekse katlamaja varustamiseks hakkepuitu eeldatavas mahus 800 MWh, hanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 40 000 eurot.

○ Lükati tagasi riigihankete „Hakkepuidu ostmise Vabaajakeskus Tuuletorn katlamajale“ Mullaabi OÜ esitatud pakkumus nr 443513, kuna pakumuse maksumus ületab hankelepingu eeldatavat maksumust.

○ Kinnitati kolm hajaastustuse programmi aruannet.

○ Rahuldati 11 juurdepääsuteede remonditööde toetamise taotlust.

○ Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vastastati üks jäätmevaldaja Kärda linnas.

○ Rahuldati täies mahus puuetega inimeste huvikaitse 2023. aasta toetusvooru esitatud taotlused järgnevalt: mittetulundusühingu Hiiumaa

Vaegkuuljate Ühing taotlus projekti elluviimiseks, mille eesmärk on Hiiumaal elavate inimeste sõeluuringkuulmislangusele ja sellega seotud tegevused (kuulmisbuss) summas 2761 eurot. Toetati osaliselt puuetega inimeste huvikaitse 2023. aasta toetusvooru esitatud taotluseid järgnevalt: MTÜ Hiiumaa Vaegkuuljate Ühingu taotlust projekti elluviimiseks, mille eesmärk on Hiiumaa koolide lõpuklasside õpilaste seas kuulmisuuringute ja nõustamiste läbiviimine, kaasates ka õpetajaid, summas 6654 eurot; mittetulundusühingu Kõrgessaare Puuetega Noorte Klubi Vikerkaar taotlust projekti elluviimiseks, mille eesmärk on selt si liikmete ja nende lähedaste huvide kaitsmine, neile arendavate tegevuste pakkumine, nende silmaringi laiendamine ja sotsiaalse suhtluse võimaldamine summas 6654 eurot; mittetulundusühingu Hiiumaa Kutsehaigete Ühing taotlust projekti elluviimiseks, mille eesmärk on Hiiu maakonna kutsehaigete koolitusele sõitmine Pärnusse, Hiiumaal kutsehaigete nõustamine ja kutsehaigete puudetaotluste täitmisel abistamine summas 931 eurot.

○ Otsustati tagada isikule eluruum asukohaga Käina mnt 1-1, Kärda linn. Kärda Osavalla Valitsus sõlmib isikuga üürilepingu tähtajaga 01.08.2023–31.12.2025.

○ Määrati Hiiumaa valla Hiiumaa Vallavalitsuse kaudu eestkostel oleva isiku osas eestkostja ülesandeid täitvateks isikuteks Hiiumaa Vallavalitsuse laste heaolu spetsialistid Mari-Liis Leivalti ja Anni Üksiku.

○ Anti 27 avaliku ürituse luba.

○ Volitati Toomas Vikerpuuri taotlema katastribidajalt maakorraldustoi- mingute tingimusi. Maakorraldustoi- mingu tingimused taotletakse Hiiu- maa vallas Kärda linnas asuva Tormi 2a ja Tormi tänava katastriüksuste vahelise piiri muutmiseks.

○ Võeti vastu Käina aleviku Saialille kinnistu detailplaneering.

○ Võeti vastu Palukülas asuva Jaagu

kinnistu detailplaneering.

○ Võeti vastu Tahkuna küla Põhjanur- ga maaüksuse detailplaneering.

○ Algatati Kõrgessaare alevikus Nur- mika maaüksuse detailplaneeringu koostamine.

○ Anti projekteerimistingimused Säa- re külas Sammi maaüksusel detail- planeeringus määratud hoonestus- ala muutmiseks.

○ Otsustati anda projekteerimistingi- mused Villamaa külas Kaasiku maaük- suse maa-alal asuva ehitise teeninda- miseks vajaliku ehitise võimaliku asu- koha täpsustamiseks.

○ Väljastati projekteerimistingimu- sed Sigala külas asuvale Lahe kinnis- tul olemasoleva hoonestuse vahele uue eluhoone ja seda teenindavate rajatis- te püstitamiseks.

○ Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Kassari külas Tomin- ga maaüksusele elamu püstitamiseks.

○ Määrati Kabuna külas asuva Ute- metsa kinnistu sihtotstarveteks 5% äri- maa, 95% maatulundusmaa.

○ Määrati Kärda linnas asuva Uus tn 12 katastriüksuse sihtotstarbeks ela- mumaa 80% ja ärimaa 20%.

○ Otsustati seada isiklik kasutusõig- us Elektrilevi OÜ kasuks Kärda lin- nas asuvale Ranna tänav T1 kinnistule. Isikliku kasutusõiguse esemeks on tehnovõrk – 0,4 kV elektrimaakaabel- liin ja liitumiskilp; isikliku kasutusõig- use ala pindala on u 88 m².

○ Otsustati seada isiklik kasutusõigus Enefit Connect OÜ kasuks Kärda lin- nas asuvale Ranna tänav T1 kinnistule. Isikliku kasutusõiguse esemeks on teh- novõrk – side maakaabelliin; isikliku kasutusõiguse ala pindala on u 15 m².

○ Otsustati seada isiklik kasutusõigus Elektrilevi OÜ kasuks Lauka külas asu- vale Hiiumaa valla omandis olevale kinnistule ning määrata isikliku kasu- tusõiguse seadmise tingimused; Lau- ka-Isabella tee, isikliku kasutusõiguse esemeks on tehnovõrk – 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliin; isikliku kasutus- õiguse ala pindala on 21 m².

○ Otsustati seada isiklik kasutusõig- us Elektrilevi OÜ kasuks Sigala kü- las asuvale Hiiumaa valla oman- dis olevale Posti-Sigala tee kinnistu- le ning määrata isikliku kasutusõigu- se seadmise tingimused. Isikliku ka- sutusõiguse esemeks on tehnovõrk – 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliin; isikliku kasutusõiguse ala pindala on u 10 m².

○ Otsustati algatada Jõekülas Õunaku kinnisasjal asuva eratee avalikuks ka- sutamiseks määramise menetlus. Sea- da Hiiumaa valla kasuks isiklik kasu- tusõigus kinnisasjale avaliku kasuta- mise tagamiseks.

○ Otsustati algatada Jõekülas Aida kinnisasjal asuva eratee avalikuks ka- sutamiseks määramise menetlus. Sea- da Hiiumaa valla kasuks isiklik kasu- tusõigus kinnisasjale avaliku kasuta- mise tagamiseks.

○ Otsustati algatada Jõekülas Õuna- kumäe kinnisasjal asuva eratee avali- kuks kasutamiseks määramise menet- lus. Seada Hiiumaa valla kasuks isiklik kasu- tusõigus kinnisasjale avaliku kasuta- mise tagamiseks.

○ Anti nõusolek isikliku kasutusõig- use seadmiseks Hiiumaa valla ka- suks Lossi tee 1a soojavarustuse taga- mise eesmärgil Eesti Vabariigi oman- dis, Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisel ning Hiiumaa Ametikooli valduses oleva kinnisasja: Suuremõi- sa külas asuvale Lossi tee 3 kinnisasja- le 553,4 m² suuruse osal. Isikliku ka- sutusõiguse sisuks on õigus rajada ja omada kasutusõiguse alal kaugküt- tetorustikku (kaitsevööndiga 2 m to- rustiku välispinnast mõlemale poole), teostada töid, mis on vajalikud kau- gküttepaigaldiste väljaehitamiseks, re- montimiseks, hooldamiseks, asenda- miseks, kasutamiseks, kasutusse and- miseks ja muul viisil ekspluateerimi- seks kaugküttevõrgu talitluse tagami- se eesmärgil.

○ Anti nõusolek Rootsi külas Välja- põllu kinnisasja jagamiseks. Määrati jagamise tulemusel moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja siht- otstarbed järgnevalt: lähiaadress Väl- japõllu, sihtotstarve maatulundusmaa 100%; lähiaadress Haide, sihtotstarve maatulundusmaa 100%.

○ Anti nõusolek Salinõmme külas Vä-

he-Saarnaki kinnisasja jagamiseks. Määrati jagamise tulemusel moodus- tatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed järgnevalt: lähiaadress Vähe-Saarnaki, sihtotstarve kaitsealu- ne maa 100%; lähiaadress Rebasekivi, sihtotstarve kaitsealune maa 100%; lähiaadress Vähe-Saarnaki mägi, sihtots- tarve kaitsealune maa 100%.

○ Otsustati anda nõusolek Orjaku kü- las Sadamavaate kinnisasja jagami- seks. Määrati jagamise tulemusel moo- dustatavate katastriüksuste lähiaad- ressid ja sihtotstarbed järgnevalt: lähiaadress Ülem-Sadamavaate, siht- otstarve elamumaa 100%; lähiaadress Sadamavaate, sihtotstarve elamumaa 100%; lähiaadress Alam-Sadamavaate, sihtotstarve elamumaa 100%.

○ Muudeti Kodeste külas asuvate Pu- raviku, Sirmiku, Pilviku ja Lehtriku ka- tastroiüksuste vahelisi piire. Moodusta- da piiride muutmisel tekkivad katast- riüksused ning määrati katastriüksus- tele lähiaadressid ja sihtotstarbed järg- nevalt: lähiaadress Puraviku, sihtots- tarve elamumaa 100%; lähiaadress Sir- miku, sihtotstarve elamumaa 100%; lähiaadress Pilviku, sihtotstarve elamu- maa 100%; lähiaadress Lehtriku, siht- otstarve elamumaa 100%.

○ Muudeti Käina alevikus Bussijaa- ma kinnisasja ja Viire tn 8 kinnisasja vahelist piiri vastavalt Käina aleviku keskuse detailplaneeringu põhijoo- nisele. Moodustati piiride muutmisel tekkivad katastriüksused ning määra- ti katastriüksustele lähiaadress ja siht- otstarbed järgnevalt: lähiaadress Bus- sijaam, sihtotstarve transpordimaa 60% ja üldkasutatav maa 40%; lähiaad- ress Viire tn 14, sihtotstarve elamumaa 100%; lähiaadress Viire tn 12, sihtots- tarve üldkasutatav maa 100%; lähiaad- ress Viire tn 10, sihtotstarve elamumaa 100%; lähiaadress Viire tn 8, sihtotstar- ve elamumaa 100%.

○ Määrati Palade külas asuva Laasi katastriüksuse uueks lähiaadressiks Laasimetsa.

○ Tunnistati kehtetuks Heltermaa mnt 16 kinnistule 18.08.2022 välja an- tud ehitusluba tootmishoone laiendi- damiseks.

Hiiumaa valla arengukava uuendamisest

Vastavalt kohaliku omavalitsuse kor- ralduse seadusele on igal omavalitsusel arengukava, mis koosneb põhitektist, tegevuskavast ja eelarvestrateegiast. Dokument vaadatakse läbi ja uuenda- takse igal aastal ning peab hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat.

Arengukava ja eelarvestrateegia koostab valla- või linnavalitsus ning esitab vastuvõtmiseks valla- või lin- navolikogule. Hiiumaa valla arengu- kava koostati viis aastat tagasi, saarel ühe omavalitsuse tekkimise järel. Do- kumenti on igal aastal uuendatud, na- gu seadus käsib.

Hiiumaa on Eestis ainulaadne sel- le poolest, et omavalitsuse ja maakon- na piirid langevad kokku. Kokku lange- vad ka valla arengukava ja maakonna

arengustrateegia, neid võib Rahandus- ministeeriumi otsusel koostada koos. Maakonna arengustrateegia eesmär- giks on Eesti maakondade arengu stra- teegiline planeerimine ajahorisondini 2035+. Kuna arengukava ja arengustra- teegia on Hiiumaal üks dokument, siis delegeriti vallavalitsuse otsusel aren- gukava uue redaktsiooni koostamine tänavu Hiiumaa Arenduskeskusele.

Tänavune arengukava uuendamine algas avaliku muudatusettepanekute kogumiseku veebruaris. Laekus üle 50 ettepaneku. Vallavalitsuse moodusta- tud komisjon vaatas ettepanekud läbi, heaks kiidetud muudatusettepanekud kanti arengukava uue teksti eelnõusse. Kevadsuvel toimusid ka avalikustami- se koosolekud osavaldades.

Hiiumaa valla arengukava 2035+ redaktsioon, mille arutamiseks alus- tas volikogu augustis, erineb varase- mast selle poolest, et dokumendi algu- ses on välja toodud viis olulisemat tee- mat, mis Hiiumaal lähiaastatel lahendi- damist vajavad. Kuna Hiiumaa areng on tihedalt seotud riigiga ja paljusid arenguprojekte, muuhulgas Euroopa Liidu raha toel tehtavaid, rahastatak- se riigieelarvest, on arengukavas väl- ja toodud ka peamised ootused riigile.

Arengukava oluline osa on seire ja näidikud. Lihtsamini öeldes numbrid selle kohta, mis Hiiumaa elu eri vald- kondi kirjeldavad, ja nende alusel sea- takse eesmärgid, kuhu lähiaastatel soo- vitakse jõuda. See osa arengukava eel- nõus on konkreetsem kui varem. Püü-

tud on välja tuua vähemalt mõneaas- taseid trende, kui palju ja kuhu suunas numbrid muutunud on, sest nii on tu- leviku planeerimine kindlamal alusel.

Nagu juba öeldud, koosneb arengu- kava kolmest osast: põhitekt, tegevus- kava ja eelarvestrateegia. Põhitekt ongi probleemide sõnastus, seire ja eemär- kide püstitamine. Tegevuskavas on ta- belina kirjas tegevused, ajaplaan aas- tate kaupa ja vastutajad ning koostöö- partnerid. Eelarvestrateegia paneb aga paika, mis aastatel, milleks ja kui palju eelarves selleks kõigeks raha on.

Uuendatud arengukava tekstis soo- viti täpselt ja sõnasõnaliselt kirja pan- na lähiaastatel toetust ootavad projek- tid, et nende rahataotlustes saaks vii- data selge sõnastusega arengukavale.

Lisaks püüab arengukava tekst järgida maailma, Euroopa ja Eesti arengus tea- duspõhiselt oluliseks hinnatud trende, sest nendest ning nende mõjudest Hiiu- maal kindlasti kõrvale jääda ei õnnest- tu. Trendide näiteks saab tuua kliima- muutuse mõjude ja rohepöördega seo- tu. Hiiumaa vald võttis juba kaks aast- tat tagasi Eesti omavalitsustest esime- sena vastu energia- ja kliimakava. Sel- le elluviimiseks on vaja investeeringuid ning nende saamiseks on tegevuste ni- metamine arengukavas väga vajalik.

SA HIIUMAA ARENDUSKESKUS

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Detailplaneeringud

Ruudu maaüksuse detailplaneeringu kehtestamine

Hiiumaa Vallavalitsuse 21.06.2023 kor- raldusega nr 334 kehtestati Ruudu maa- üksuse (katastritunnus 39201.001:0539) detailplaneering (Dagopen Arhitektuuri- büroo töö nr 22-48).

Planeeringu koostamise eesmärk on Ruudu maaüksusel ehitusõiguse mää- ramine üksikelamu ja abihoonete, tee- de ja liikluskorralduse põhimõtete pla- neerimine, tehnovõrkude ja -rajatiste

paigutuse määramine, servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine, ar- hitektuursete tingimuste määrami- ne hoonetele.

Kehtestamise korralduse ja pla- neeringuga on võimalik tutvuda töö ajal Kõrgessaare Osavalla Vallavalit- suses (Kõpu tee 8, Kõrgessaare) ja val- la veebilehel.

Käina aleviku Saialille kinnistu detailplaneeringu vastuvõtmine ja

avaliku väljapaneku korraldamine

Hiiumaa Vallavalitsuse 02.08.2023 kor- raldusega nr 421 võeti vastu Käina ale- viku Saialille kinnistu detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 22-44).

Planeeringu ala hõlmab Hiiumaa vallas Käina alevikus asuvat Saialil- le kinnistut (katastriüksuse tunnus 36801.001:0934, pindala 52712 m²). Saialille kinnistu detailplaneeringu koostamise eesmärk on jagada kin- nistu elamumaa, maatulundusmaa ja

transpordimaa sihtotstarbega maa- üksusteks, määrata elamukruntidele ehitusõigused, haljastuse ja heakor- rastuse põhimõtete määramine, tee- de ning liikluskorralduse põhimõtete planeerimine, tehnovõrkude ja -raja- tiste paigutuse määramine, servituu- tide ja kitsenduste vajaduse määrami- ne, arhitektuursete tingimuste määra- mine hoonetele.

Saialille kinnistu detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul

21.08 kuni 04.09.2023 Käina Osavalla Valitsuses (aadressil Hiiu mnt 28 Käi- na alevik, Hiiumaa vald) ametiasutuse lahtiolekuajal ja Hiiumaa valla veebile- hel: valdkonnad – ehitus ja planeerimi- ne – detailplaneeringud – detailplanee- ringute vastuvõtmine ja avaldamine.

Avaliku väljapaneku ajal on kõi- gil huvitatutel võimalik planeeringu- lahendusega tutvuda ning vallavalit- susele kirjalikult sisulisi ettepanekuid ja arvamusi esitada.

Täiendav info Merilin Kaevandes, 462 2882, merilin.kaevandes@hiiumaa.ee

Paluküla Jaagu detailplaneeringu vastuvõtmine ja avalik väljapanek
Hiiumaa Vallavalitsuse 02.08.2023 korraldusega nr 422 võeti vastu Hiiumaa vallas Palukülas asuva Jaagu kinnistu detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 23-12). Planeeringuala suurus on 17316 m². Planeering näeb ette katastriüksusest uue ehitusõigusega krundi eraldamise ning sellele hoonestusala määramise kuni 4 hoone (elamu ja abihooned) püstitamiseks maksimaalse ehitisealuse pinnaga 500 m² koos olulisemate arhitektuurinõuetega ja tehnovõrkude lahendusega. Samuti määratakse järelejäävale hoonestatud krundile hoonestusala kuni 7 hoonele (olemasolevad) maksimaalse ehitisaluse pinnaga 500 m² koos olulisemate arhitektuurinõuetega ja tehnovõrkude lahendusega. Jaagu nõunistu detailplaneering on vastavuses Pühalepa valla keskosa üldplaneeringuga. Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul 1. september ku-

ni 15. september 2023 tööpäevadel tööajal Pühalepa Osavalla Valitsuses aadressiga Vallamaja, Tempa küla, Hiiumaa vald ja Hiiumaa valla veebilehel. Avaliku väljapaneku ajal on kõigil huvitatutel võimalik planeeringulahendusega tutvuda ning vallavalitsusele kirjalikult sisulisi ettepanekuid ja arvamusi esitada.

Linnumäe küla Kasela detailplaneeringu algatamine
Hiiumaa Vallavalitsuse 05.07.2023 korraldusega nr 377 otsustati algatada Linnumäe külas Kasela (katastritunnus 63901:001:1047, pindala 4,00 ha, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) kinnistu detailplaneering, mille eesmärk on Kasela katastriüksuse jagamine kuni seitsmeks krundiks (äri- ja elamukrundid), kruntidele ehitusõiguse määramine äri- ja eluhoonete püstitamiseks, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele, tehnorajatiste ja -võrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride asukohtade ja vajalike servituutide alade määramine. Algamisel teadaoleva info põhjal täiendavate uuringute läbiviimise va-

jadus puudub. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Pühalepa valla osa Suuresadama-Kärdla piirkonna üldplaneeringuga. Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Pühalepa Osavalla Valitsus (aadress Tempa küla, Hiiumaa vald 92348) ja kehtestaja on Hiiumaa Vallavalitsus (aadress Keskväljak 5a, Kärdla 92413). Korraldusega saab tutvuda tööajal Pühalepa Osavalla Valitsuses aadressiga Vallamaja Tempa küla Hiiumaa vald ja Hiiumaa valla veebilehel.

Salinõmme külas Meremäe detailplaneeringu algatamine
Hiiumaa Vallavolikogu 15.06.2023 otsusega nr 134 otsustati algatada Salinõmme külas Meremäe (katastritunnus 63902:001:0570, pindala 2,62 ha, sihtotstarve maatulundusmaa) katastriüksuse detailplaneering ja jäeti algatamata detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Detailplaneeringu eesmärk on muuta Pühalepa valla Heltermaa-Sarve-Salinõmme piirkonna osaiüldplaneeringut, taotledes ranna ehituskeeluvööndi vähendamist ja määrata krun-

di ehitusõigus. Planeeringuala suurus on u 2,67 ha. Koostatud eelhinnangu kohaselt ei kaasne käesoleva detailplaneeringu elluviimisega olulist negatiivset keskkonnamõju, kuna detailplaneeringuga kavandatav tegevus ei ületa eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, sellel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit ega vara, puudub oluline mõju Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärkidele. Keskkonnaameti 09.05.2023 hinnangul ei kaasne planeeritava tegevusega eeldatavalt olulist keskkonnamõju. Algamisel teadaoleva info põhjal täiendavate uuringute läbiviimise vajadus puudub. Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Pühalepa Osavalla Valitsus (aadress Tempa küla, Hiiumaa vald, 92348) ja kehtestaja Hiiumaa Vallavolikogu (aadress Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald, 92413). Otsusega saab tutvuda tööajal Pühalepa Osavalla Valitsuses aadressiga Vallamaja, Tempa küla, Hiiumaa vald ja Hiiumaa valla veebilehel.

Hiiumaa valla eelarvestrateegia uuendatud

Hiiumaa vallavalitsus on valla arengukava lisana koostanud ning volikogule üle andnud eelarvestrateegia, mis peab seaduse järgi hõlmama vähemalt nelja järgmist aastat.

Taustaks
Hiiumaa vallas elas rahvastikuregistri andmetel 1. jaanuari seisuga 9 758 inimest. Elanike arv on viimase aastaga kasvanud 201 inimese võrra ning kasv jätkub. 1. augusti seisuga on Hiiumaal 9 909 elanikku. Ehk rohkem kui kunagi varem Hiiumaa valla ajal. Valla tulude laekumine on üle Eesti keskmise. Samas jagatakse riigi tasandilt tulubaasi ringi. Ehk jõukamad, sh Hiiumaa, toetavad neid, kel nii hästi ei lähe, et vähendada riigisist ebavõrd-

sust. Lisaks on uuest aastast täiendavad kulud, näiteks käibemaksuäära tõus või hooldusreform, mis valda mõjutavad.

Tulud ja kulud
Prognoosime järgmisteks aastateks tulumaksu kasvu vastavalt 10, 7, 6 ja 5 protsenti. Põhitegevuse tulud tervikuna kasvavad 4 protsenti aastas, aastal 2025 aga kuni 8 protsenti, seoses maa-maksu suurenemisega. 2024. aastal laekub vallale maamaksu samas suurusjärgus kui aastal 2023 ehk vastavalt 377 000 ja 360 000 eurot. Edaspidi annab riik kohalikele omavalitsustele suurema otsustusvabaduse. Põhitegevuse kulude kasvaks prognoosime 4 protsenti aastatel 2025–2027

ja järgmisel aastal 2 protsenti. Majanduskulud oleme planeerinud arvestusega, et need kasvavad 2 protsenti aastas. Personalikulud aga 5 protsenti aastas. Põhitegevuse kuludest moodustavad personalikulud umbes 60, majandamiskulud 31 protsenti. Teised kulud on suhteliselt väikese osatähtsusega.

Tugev tulem
Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud kulusid igal aastal ning tulemi suhe tuludesse on 12 kuni 16 protsenti. Tugev tulem annab kindlustunde ootamatute kõrvaliste majandusmõjude osas ning see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse säilimisele ja kasvule. Hiiumaa valla esimese perioodi ehk viimase viie aastaga on omavalitsus in-

vesteerinud 40 miljoni euro eest, sellest 25 miljonit eurot on olnud toetusraha. Järgmise nelja aastaga kavandatakse investeringuid 27 miljoni eest, millest 17 on planeeritud toetustena ning 10 omaosalusena. Valdkondade lõikes suunatakse investeringud järgmiselt: sotsiaalne kaitse 9, haridus 6 ning vaba aeg, kultuur 5,3 miljonit eurot. Esimese juures saab välja tuua Pargi 3 järgmise etapi tööd, Hellamaa sotsiaalküla rajamise ning Tohvri dementsete hoone ehitamise, mis kõik on Euroopa sotsiaalfondi meetmete avanemise ootel. Haridusvaldkonnas valmistume Kärdla lasteaia uue hoone ehitamiseks. Viimases osas on märksõnad Paluküla terviserajad ja Käina kultuurikeskus.

Nurmika maaüksuse detailplaneeringu koostamise algatamine
Hiiumaa Vallavalitsuse 09.08.2023 otsusega nr 457 algatati Nurmika maaüksuse detailplaneeringu koostamine ja väljastati lähtetingimused. Planeeringualana mõistetakse Hiiumaa vallas Kõrgessaare alevikus asuvat Nurmika (katastritunnus 20501:001:0557, olemasolev sihtotstarve maatulundusmaa 100%, pindala 7499 m²) maaüksust. Detailplaneeringuga kavandatakse määrata maaüksusele ehitusõigus elamu ja abihoonete püstitamiseks (ehitisealuse pinnaga kokku 300 m²), määrata arhitektuursed tingimused hoonetele, tehnorajatiste ja -võrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride asukohad ja vajalikud servituutide alad. Algamise otsuse ja väljastatud lähtetingimustega saab tutvuda töö ajal Kõrgessaare Osavalla Valitsuses (Kõpu tee 8, Kõrgessaare) ja Hiiumaa Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris.

Laenu
2023. aasta alguse seisuga oli vallalaene kogumahu 12,9 miljonit eurot. Strateegia perioodil 2024–2027 on kavas võtta uusi kohustusi 9,5 miljonit eurot ja tasuda kohustusi 9,3 miljonit eurot. Samas netovõlakkoormus strateegia perioodil väheneb, arvestades, et eelarve kogumaht kasvab. Praeguselt pea 70 protsendilt väheneb laenukoormus 56,4 protsendini aastal 2027.

HERGO TASUJA
vallavanem

Hiiumaal loodud mini-roheauditist sai üleriiklik mudel

Enne turismihooaja algust läbisid kümmekond Hiiumaa turismiettevõtet Hiiumaa Arenduskeskuse poolt ja saarte DMO raames välja töötatud kestlikkuse "mini-roheauditi", et olla teadlikumad kestliku turismi standarditest, tegutseda vastutustundlikumalt ja paremini vastata üha teadlikumate ja nõudlikumate klientide ootustele. Meie tööalases kõnepruugis on üha sagedasemad sellised terminid nagu kestlik majandamine, süsiniku emissioon, ESG, SDG, kliimakriis, kestliku arengu eesmärgid, ülemaailmse säästva arengu eesmärgid jne, aga tihtilugu pole siiski päris täpset arusaama, mis nende sõnade taga peitub. Kui suuremates ettevõtetes on töö-

vastava haridusega keskkonna- ja kvaliteedispetsialistid või lausa vastavad osakonnad, kes mainitud teemadega igapäevaselt tegelevad, siis väike- ja pereettevõtted peavad nende teemade haldamisega enamasti oma jõudude ja teadmistega hakkama saama ja seda kõikide oma igapäevaste toimetamiste kõrvalt. Kõige keerulisem ongi aru saada, millest peaks alustama, et enda külastemaja või turismiteenust kestlikumaks muuta. Hiiumaa Arenduskeskuse ja Visit Saaremaa koostöös sündis lihtne küsimustik, mida me isekeskis kutsume mini-roheauditiks, mis toob välja peamised kestlikku majandamist mõjutavad teemad ja mille alusel on

võimalik hinnata enda ettevõtte kestliku majandamise hetkeseisu kõige olulisematel teemadel. Töötubades, mis toimusid erinevate Hiiumaa turismiettevõtjate juures, arutleti ja jagati kogemusi klientide käitumisharjumuste ja keskkonahoiu teemadel, tutvuti globaalsete kestlikkuse eesmärkidega, nõudmistega ja soovitusetega, aga detailsemalt väga praktiliste teemadega, nagu seda on jäätmekorraldus, keskkonnasõbralikud majapidamiskemikaalid, taaskasutus jne. Töötubades osalenud ettevõtjad hindasid enda ettevõtte kestlikkuse hetkeseisu paarikümne enesehinnangu punkti järgi ja koostasid saadud tulemuste põhjal tegevuskavad vajali-

ke muudatuste läbiviimiseks. Suvel, sel kõige tihedamal külastusperioodil, on saadud teadmised ja muudatused praktikas läbi testitud ja sügisel tullakse uuesti kokku, et jagada kogemusi ja teha uusi plaane järgmiseks hooajaks. Meie poolt välja töötatud mudeli vastu, mis oma lihtsuse ja selgusega positiivselt üllatas, tekkis suur huvi ka teistes maakondades ja laienes sedavõrd, et Visit Estonia meeskond haaras kinni ideest, viis selle Rohetiigrisse, et sellest luua üleriiklik mudel. Täna naseks on üleriiklik mudel valmis ja leitav Visit Estonia kodulehelt. Nii nagu ka algne miniaudit, lähtub täiendatud eneseanalüüsi vorm kestliku tu-

risimi rahvusvahelistest standarditest ja enesehinnangu kriteeriumitest (nn GSTC, Green Key, Biosphere) ja valikus on just kõige olulisemad tegevused. Kuigi ettevõtetel on võimalik ankeet täita omal käel, peame oluliseks võimalust neid teemasid koos arutada, ideid ja kogemusi jagada ja seepärast oleme otsustanud saartel turismirohetöötubadega sügisel jätkata.

ANNE-LY TORSTENSSON
Hiiumaa ja Saare maakonna kestliku turismiarengu koordinaator

Ühtsema valla suunas

Juunikuisel Hiiumaa Vallavolikogu istungil muudeti vallavalitsuse kui otustusorgani koosseisu, mis sealt alates on viieliikmeline. See oli esimene samm valdkondliku juhtimise suunas, milles oleme näiteks koalitsioonilepingus kokku leppinud ning mis sai lisatuge juhtimisauditist. Liigume sellega edasi. Lõpp-punkt on ühtne omavalitsus. Üks ametiasutus, kus teenused vastavad vajadustele ja on üle saare kättesaadavad. Järgmine samm on volikogu augustikuu istungi päevakorras. Struktuuri-muudatustega liiguvad maa- ja ehitus-

valdkond ning sotsiaalvaldkond osavaldadest abivallavanemate üksustesse. Vastavad muudatused tehakse ka osavaldade põhimääruses. See tähendab, et edaspidi tegutseme valdkondliku, mitte piirkondliku juhtimise põhimõttel. Küll ei tähenda see, et teenused inimestest kaugemale viiakse. Sotsiaaltöö spetsialist peab tegutsema inimeste lähedal ning nii on see ka edaspidi. Samuti ei muutu muudatusega teiste spetsialistide füüsiline töökoht. Samas liigume spetsialiseerumise suunas, mis on tänapäeval mõõdapääsmatu. Osavallad säilivad, nende pädevu-

ses on edaspidi piirkonna arendustegevus ja koostöö vabaiühendustega, esmane nõustamine ja kodanike murede lahendamine. Samuti osavallas asuva valla vara eest vastutamine, kommunaal-majandus ja heakord. Aga ka piirkonna noorsootöö, kultuuri- ja sporditegevuse korraldamine. Viieliikmelises vallavalitsuses on vastutusosalad jaotatud alljärgnevalt. Vallavanemal üldjuhtimine, valla esindamine, kommunikatsioon, ühis-transport, kriisijuhtimine, eelarvepolitiika, sisekontroll ja arendustegevused. Rahandusosakonna juhataja Heidi

Siirus vastutab eelarve koostamise, jälgimise ja aruandluse ning rahandusega seotud tegevuste ja arengudokumentide eest. Abivallavanem Liisi Mäeumbaia vastutada on haridus, tervishoid, sotsiaalne kaitse, lastekaitse valdkonnad ning vaba aeg valdkonna koordineerimine. Abivallavanem Üllar Laid vastutab jäätmekorralduse, elamumajanduse, keskkonnakaitse, energiamajanduse, taristu ning planeeringute eest. Käina osavalla vanem Omar Jõpiselg juhib osavaldad ja koordineerib teiste

piirkonnajuhtide tegevust ja vastutus-alaks on projektid. Oleme muudatuste kohta kokku leppinud selle, kuhu jõuda tahame. Samas sinna liigume sujuvalt ning pigem peame rohkem mõttevahetusi, et protsessil oleks võimalikult lai poliitiline toetuspind.

HERGO TASUJA
vallavanem

Prügi – mis see on? Teadmatus maksab!

Hiiumaal tekib prügi oluliselt vähem, kui näitab statistika. Kui kinni pidada mõnest lihtsast põhimõttest, võiks see olla Eesti eeskujulikem omavalitsus. Takistusi selleks on vähem, kui võiks ette kujutada, ja panustada saab igaüks.

Zero Waste'i saadikuna* murren palju pead, kuidas lihtsustada jäätmetee-masid poliitikutele, ametnikele, aktiivistidele, majapidamistele. Püüan siin loos uut moodi vaadata Sinu kraanikausialust, garaaži, aianurka ja ... rahakotti, sest teemaks on jäätmed ja prügi.

Kevadel toimunud Hiiumaa Zero Waste'i saadikute koolitusel keskendusi sellele, kuidas jäätmeteket vältida ja kuidas tekkivaid jäätmeid kõige edukamalt ringlusse võtta. Värskest valminud Hiiumaa ühekordsete nõude vaba saare kontseptsiooni loomisel on need küsimused veelgi täpsemat käsitlust leidnud. Selle loo eesmärk on jagada nutikaid nippe liigiti kogumiseks, mis on kokkuvõttes ka rahakotile kasulik. Selleks võtan luubi alla kolm igapäevast majapidamises tekkivat jäätmeliiki:

- kõige väärtuslikum ressurss ehk biojäätmel;
- jäätmed, mis kuuluvad kellelegi teisele ja
- prügi.

BIOJÄÄTMED

"Me elame ju saarel, kõigil on aias kompostihunnik!" Kui nõustud ja tunnistad, et just nii ongi ja sinu kodu toidu-jäätmel kunagi prügikasti ei jõua, siis oled just see, kes võiks kirjutada inspireeriva kogemusloo järgmise Hiiumaa Teatajasse.

Biojäätmel on ainus jäätmeliik, mille ringlussevõtt ehk uueks ressursiks muutumine on toimunud terve Maa ajaloo jooksul orgaaniliselt. Inimese töö on sellele protsessile mitte ette jätta. Kuid kartulikoored, loomaluud ja söögikõlbulikkuse minetanud toit on loomulik osa inimese olmetegevusest. Kõigil ei ole nende tarbeks seaküna või ruumi ega ka oskusi kodu kompostimiseks. Seetõttu leiame kõikjal Eestis, sh Hiiumaal biojäätmelid hoopis segaolme konteinerist ehk n-ö prügikastist.

Miks see halb on?

- Biojäätmel sisaldavad palju vett ja on seega raskeim jäätmeliik. Prügi suurem kaal suurendab kulusid äraveole ja käitlemisele.

- Biojäätmel määrivad ning teevad materjalide ringlussevõtu võimatuks, sh jäävad mulda tagasi toomata kõik nendes sisalduvad väärtuslikud toitained.
- Prügilas tekitavad biojäätmel suure kliimamõjuga metaani (üle 80 korra võimsam kui süsihappegaas) ning põletusahju vähendavad kütteväärtust (arbuus ju hästi ei põle).

Mida peaks tegema?

- Liitu biojäätmel äraveoteenusega. Selleks, et kõik biojäätmel jõuaks ringlusse, on nende äravedu nüüd osa korraldatud jäätmeveo teenusest. Hiiumaa jäätmejaamas on selleks saada-val ka konteinereid, mida vald annab kolmeks aastaks tasuta kasutamiseks. Võid ka teha ühise avalduse naabritega.
- Või komposti kodus, kui see on midagi, mida harrastad ja ei pelga. Biojäätmel konteinerist võib taotleda vabastust, kui hoovis on nõuetele vastav komposter. Võid seda jagada ka naabritega või alustada kogukondlikku kompostimist.

Biojäätmelid võid kodus koguda väikesesse kaussi või õhutusavadega ämbriks. Mugavuse huvides võid kasutada biolagunevat kotti. Kuigi kõik kottid korjatakse lõpuks komposteerimise käigus välja, on biolaguneva koti eelis see, et see väldib plasti sattumist mulda. Kodukomposti tarbeks tasub eelistada komposteeruvat kotti.

JÄÄTMED, MIS KUULUVAD KELLELEGI TEISELE!

On terve hulk jäätmeid, mis oleks loodusesse sattudes või kodus lökkes põletades probleemsed või mille käitlemise eest ei vastutagi üldse tarbija. See tähendab, et nende eest lasub vastutus ja seega ka **kohustus maksta** hoopis selle toote turule laskjal. Seepärast saab vanu patareisid ja akusid tagastada igasse müügikohta, ravimeid apteekidesse, elektroonikaseadmeid üle anda jäätmejaamas tasuta ja sellepärast on kogu Eesti kaetud avalike pakendi-konteineritega. Probleemsete toodete nimekiri on pikemgi veel. Neist kõige tihedamini puutub iga inimene kokku pakenditega. Ka kodustest prügi-

kastidest leiab ekslikult just seda mahuliselt kõige rohkem.

Pakendi eesmärk on mahutada, kaitsta või esitleda toodet. Selle peaks alati panema prügi asemel pakendi-konteinerisse või viima avalikku punkti. Hiiumaa jäätmejaamast saab ka neid mahuteid endale koju küsida kolmeks aastaks – tasuta. Olgu see kommipaber, sinepituub, šampusekork, hamburgerikarp või kohvitops, see jääde ei kuulu sulle ja kulud saab jätta tootja kanda. Nii nagu ei sobi enda prügikotti teise hoovi sokutada, nii ei ole õige, et pakendid hoopis inimese ja kohaliku omavalitsuse kuluks jääks. Probleem kõiki-de pakenditega on nende massiliselt kasvav kogus, lühike eluiga ning raske ja kallis ringlussevõetavus. Seepärast on taas levima hakanud kordusnõude pakkumine ja oma anumasse kaasamüügi võimaldamine. Need on igapäevased valikud, millega saab igaüks jäätmeteket sootuks vältida.

PRÜGI! MIS SEE ON?

Mis siis prügi hulka käib? Katkised rõivad, ajalehed, teleri karbi penoplast? Ei. Ükski eelnimetatutest ei ole prügi. Kas sa tead, mis need võiks olla? Prügi tähendab, et asi oma olemuselt ei ole materjalina kuidagi taaskasutatav, nagu näiteks suitsukonid, näritud näts ja ühekordsed mähkmed.

Miks siis on igal majapidamisel prügikast, kui prügi õieti ei teki? Sest kunagi leidis kõik kasutust koos saba ja sarvedega ja üle jäigi vaid see, mis tõeliselt kasutu oli. Maaailm on aga liikunud suunas, et meile jääb igapäevaselt kätte palju materjale – tooted, mis kuuluvad kiiresti ning ei ole parandatavad, kuid mille materjalina ringlusse suunamine on võimalik. Elustiilid muutuvad ja inimestel on vaja süsteemi, mis toetaks tekkivate jäätmetel ringlussevõttu. Aga kui juhitud üldtoodust ja kogud biojäätmelid ja pakendid kõigest muust eraldi, küllap märkadki, et hiidlasel tegelikult prügi ei teki!

Zero Waste otsib endale veel ilusat eestikeelset vastet. Ühte ilusat, puhust, korda ja kogukonnahoidlikkust väljendavat sõna. Seni räägime aga sisust, oma saarel asjaajamisest nii, et kõigil oleks ligipääs asjadele ja teenustele, mis teevad Hiiumaal elamise ja selle külastamise meeldivaks, hoiavad puhtana kohaliku looduse ja loovad tähendusrikkaid töökohti.

Lugu on inspireeritud 2023. aastal Hiiumaal läbi viidud Zero Waste'i saadikute koolitusest** ja värskest valminud ühekordsete nõude vaba saare kontseptsioonist.

*Zero Waste'i saadikud on jäätmeteta majandamise põhimõtteid valdavad aktiivsed kodanikud, kes aitavad toetada kohalikke omavalitsusi poliitikakujundamisel ning laiemat kogukonda jäätmeteta majandamise strateegiate elluviimisel. **Vaata kuhuviia.ee, et teada, mida teha olmejäätmetega, mis ei kuulu segaolmejäät-

mete e prügi hulka.

***Zero Waste ehk jäätmeteta majandamine. Koolitusel kaetakse olulisemad ringmajandusega seotud teadmised ning praktilised oskused selle kohta, kuidas jäätmeteta majandamise strateegiaid kohalikul tasandil süsteemselt ellu viia.

KADI KENK

Zero Waste'i saadik

Meelespea!

Loe täpsemalt, kuidas on Hiiumaa vallas jäätmehooldus korraldatud, valla kodulehel: <https://vald.hiiumaa.ee/jaatmete-liigi-ti-kogumine>.

Kompostimise kinnituse esitamine Hiiumaa vallavalitsusele:

Hiiumaa vallavalitsus palub kõigil jäätmevaldajatel esitada kinnitus biojäätmel kompostimise kohta. Võimalusel lisada tõend komposti või kompostimise kohta (pildi lisamine ei ole kohustuslik, aga annab hea ülevaate kompostimistingimuste kohta Hiiumaa vallas).

Kinnitust saab esitada jäätmevaldajate registri iseteeninduskeskkonna kaudu kinnistu omanik:

<https://evald.ee/hiiumaavalid/app/jaatmekaitlus/>.

Kui iseteeninduskeskkonna kaudu kinnitust esitada ei õnnestu, siis saab täita Hiiumaa valla kodulehel oleva blanketi (<https://vald.hiiumaa.ee/dokumendid-vormid-keskkond>) ja edastada see allkirjastatuna valitsus@hiiumaa.ee. Kellel arvuti kasutamise võimalust ei ole, saab kompostimise kinnituse esitada oma piirkonna vallas kohapeal.

KADRI ALJAS

jäätmespetsialist

Hiiumaa õpilasmalev 2023

2023. aasta Hiiumaa õpilasmalev on läbi ning noorte ja noorsootöötajate emotsioonid ülevad. Tänavuses malevas osales 30 tublit Hiiumaa noort, keda abistasid ja juhendasid Hiiumaa suurepärase noorsootöötajad Ragne, Tea, Merilyn, Pille, Kertu, Anna, Kätlin, Karola Lotta ja Kadri. Malevlased õõbisid 25. juunist kuni 30. juunini Emmaste Vaba Aja Keskuses ning tegid päeval ajal töid üle Hiiumaa. Noored rohisid lavendli-

põldu, korrastasid Nurste krossirada, Viscosa Kultuuritehast, Kärkla võrkpalliplatsi, Hiiumaa Spordikeskuse ja Paluküla terviseraja ümbrust. Vaba aega sisustati supitamise, ujumise ja seltskonnamängudega. Aitäh, head malevlased, tööandjad ja Hiiumaa noorsootöötajad!

Laste teaduskool pidas Hiiumaal laagrit

3.–6. juulil toimus laste teaduskooli laager ehk teadushuvi õpipäevad Hiiumaal. Nelja päeva jooksul said lapsed tundma taimi ja kivimeid, "joonistada" 3D-pliiatsiga ja ehitada legoroboteid, kohtuda kahe politseikoeraga ning said teada, mis asi

on taastuv ja taastumatu ressurss ja taaskasutus. Õpipäevi viisid läbi Anneli Valk, Karin Poola ja Annely Veevo. Õpipäevi rahastasid Teadus- ja Haridusministeerium ja Eesti Teadushuvihariduse Liit.

Vaimset tervist toetavad tasuta teenused Hiiumaa vallas

Koostöös Sotsiaalministeeriumiga toetab Hiiumaa vallavalitsus vaimse tervise tasuta teenuste pakku mist, et parandada Hiiumaa elanike psühhosotsiaalset heaolu ja vaimset tervist. Teenust osutatakse kuni 31. detsembrini 2023. Kogukondlike vaimse tervise teenuste arendamine võimaldab pakuda abi elanikele, kelle vaimse tervise olukord ei vaja veel kliinilist sekkumist, kuid kellel võib ilma õigeaegset abi saamata kujuneda väl ja vaimse tervise häire. Vaimselt tervel inimesel on olemas oskus kohaneda erinevate muudatustega ja

leida parim igast olukorrast, kuhu ta on sattunud. Toetuse eesmärk on parandada inimeste ligipääsu vaimse tervise teenustele. Teenuse saamiseks tuleb kliendil ühendust võtta teenuseosutajaga, kelleks on Ehrenbusch Consulting OÜ ja SoMoMe OÜ. Ehrenbusch Consulting OÜ, Helena Ehrenbusch: psühholoogiline nõustamine. Eelkõige töötab psühholoogi juures käies nn terapeutiline suhe, mis tähendab usaldust ja kliendipoolset valmidust koostööks. Psühholoogi töö põhisisuks on nõustamine psühholoogilistes kü

„Hiiumaa liigub“ liikumissarjas septembris kaks etappi!

Liikumissari "Hiiumaa Liigub 2023" kutsub hiidlasti liikuma. Osale vähemalt kuuel etapil, et osaleda auhindade loosis. Kõikide vahel, kes osalevad vähemalt kaheksal etapil, läheb loosi peaauphind – Kerttu Spordi kinkekaart väärtusega 750 eurot. Septembrikuus oodatakse sarjast osa võtma suisa kahel etapil. 9. septembril toimub Kärkla rattasõit ning 30. septembril Tahkuna maastikujooks.

- Sarja meelespea**
- „Hiiumaa Liigub 2023“ on liikumissari, mis pakub võimalust nautida liikumist ja harrastada sportlikku eluviisi. Tähtis pole võit, vaid osavõtt!
 - Etappidele on oodatud osalejad igas vanuses!
 - Liikumissarja etapid toimuvad igas Hiiumaa osavallas.
 - Liikuma tule ainult täiesti tervena, järgides keh tivaid nõudeid!
 - Etappidest osavõtt toimub iga osaleja enda vastutusel. Osaleja valib liikumiskiiruse vastavalt oma võimetele ja tervislikule seisundile.
 - Üldkasutatavatel teedel ja tänavatel liigeldes on kohustuslik järgida liikluseeskirju ning arvestada ka teiste liiklejatega.
 - Liikumissarja info avaldatakse liikumissarja veebilehel www.vald.hiiumaa.ee/hiiumaaliigub, Hiiumaa valla ja Hiiumaa Spordi Facebooki lehe kaudu ning Hiiumaa Teatajas. Sarja etappide konkreetne info on vastava etapi korraldaja veebilehel.
 - Etappide galerii laetakse üles liikumissarja veebilehele.
 - Igal etapil registreerivad korraldajad kõik osalejad. Loosiauhindade loosis osalemiseks on osalejal kohustus jagada etapi korraldajaga enda isiku- ja kontaktandmeid.
 - Sarja korraldustoimkond jätab endale õiguse muuta üldjuhendit, lähtudes võimalikest muudatustest etappide toimumisasjas või -kohas.
 - Üldjuhendis käsitlemata küsimused lahendab sarja korraldustoimkond.

HIIUMAA NOORTE STIPENDIUMIFOND VAJAB TOETAJATE ABI

Esimesed sammud Hiiumaa noorte stipendiumifondi avamiseks on tehtud ning selleks, et meie Hiiumaa noored jõuaksid veelgi kaugemale kas mandril või teisel pool ookeani, vajame teie kõigi abi – oled hiidlane, suvehiiidlane või lihtsalt noorte ja Hiiumaa fänn. Kui sul on soovi panustada Hiiumaa noorte stipendiumifondi, siis siin on sinu võimalus! Hiiumaa noorte stipendiumifond on vastloodud fond, toetamaks Hiiumaa noori esimese astme (rakenduskõrgharidus, bakalaureusekraad) kõrghariduse omandamisel Eestis või välismaal. Fondi üks aluspõhimõtteid on, et stipendiumi saanud noorele peab jääma valikuvabadus, kas pöörduda pärast õpinguid Hiiumaale tagasi või ei – olgugi et Hiiumaa enda noori alati tagasi ootab. Fond on loodud Eesti Rahvuskultuuri Fondi allfondina, mida koordineerib SA Hiiumaa Arenduskeskus koostöös MTÜ Hiiumaa Ettevõtjate Liiduga ning toetab Hiiumaa vallavalitsus. Annetusi Hiiumaa noorte stipendiumifondi saab teha alljärgnevalt. Annetuse saaja: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond Arvelduskontod: EE117700771000664610 LHV Pank, EE672200221001101347 Swedbank Selgitus: Annetus Hiiumaa noorte stipendiumifondi Loe lisa: hiiumaarenduskeskus.ee/hiiumaaarenduskeskusest/noorte-stipendiumifond/

Muusikakoolil uus hingamine

Teatavasti saab üks kool elada ja tegutseda ainult tingimusel, et on olemas õpilased ja õpetajad. Siin saarel oleme paraku olukorras, kus mõlemad on vähe, ning see ei ole mitte ainult Hiiumaa, vaid kõigi Eesti äärealade ühine mure. Seepärast loemegi üsna tihti uudiseid ka väikekoolide sulgemisest. Kärkla muusikakooli on vald seni valjaluks pidanud ning selle eest tuleb olla tänulik.

Aeg muutusteks
Kärkla muusikakoolil on uueks aastaks plaanis mitmed muutused võrreldes varasemaga. Koolis on uued inimesed uute ja värs kete ideedega. Ulvi Tamm soovib alustada eelkooliealiste laste muusikaringiga, kus mängulises vormis (üks kord nädalas) saavad lapsed teha esimest tutvust muusika võlumaaga. Samuti on plaan taaskävi tada kooriklass. Kooriklassis õppivad lapsed saavad lisaks kooritundidele ka nädalas ühe solfedžotunni ning ühe tunni üldklaverit. Klaveri asemel, tõsi, võib muidugi ka mõni muu pill olla, aga klaviatuuri tundmine peaks kuuluma üldise muusikalise kirjaoskuse juurde.

Uued õpetajad
Pärast aastatepikkust otsimist õnnestus meil leida uus klaveriõpetaja. Nariman Amiraslan on sündinud, elanud ning ka õppinud päikeselises Aserbaidžaanis, lõpetas sel aastal EMATs magistrantuuri Peep Lassmanni klassis ning on nõus oma elu siduma Hiiumaaga. Liialdamata võib öelda, et meil hakkab nüüd siin olema kontsertpianisti võimetega muusik. Osakem teda siis hinnata ja hoida! Teise õpetajana liitub meiega Hiina-USA päritoluga Yiemeng Cui (kes palub küll ennast lihtsalt Luke'iks kutsuda). Ta asub tööle meie koolist lahkunud Raili Kaibaldi asemele solfi õpetama. Kuid tema CV sisaldab selliseid andmeid, et kindlasti võiksid tema oskusi kasutada teisedki Hiiumaa haridusasutused. Loetlen vaid mõned: kunstide (ajalugu, filosoofia) bakalaureus Clemsoni Ülikoolis (USA), kunstide magister (semiootika) Tartu Ülikoolis. Töötanud inglise ja hiina keele õpetajana, suudab õpetada ka klaverit, klarnetit ning omab ka balletiharidust. Räägib eesti keelt.

Oma maja
Kuna põhikool (kellega siiani maja jagasime) on sellest sügisest uues kodus, teki vad muusikakoolis muusikaga tegelemiseks hoopis uued võimalused. Kõigil õpetajatel saab olema oma klass ning ka harjutamiseks jääb ruume. Muusikategemine nõuab aega ja ka pühendumist. Ja kus seda siis mujal teha kui mitte koolimajas? Sellest vanast armsast puumajast võiks saada koht, kus kõlab ainult muusika. Või siis vaikus. Tulles tagasi alguse juurde, tahan saata siinkohal selge sõnumi lapsevanematele: Kärkla muusikakoolis on olemas tingimused, et teie lastest saaksid muusikat mõistvad ja armastavad inimesed, kellel on rikas tundeelu ning kes oskavad ka kasutada kõiki kümmet sõrme, mitte ainult pöidlaid (nutiseadmete dopamiinisõltuvus). Suunake oma lapsed muusika juurde!

ARVO HAASMA
Kärkla Muusikakooli direktor

Vastuvõtt Kärkla Muusikakooli
Erialadest pakume klaverit, akordionit, flööti, plokkflööti, *viola da gamba*'t, viiulit, uue erialana ka klarnetit. Samuti ootame väikesi muusikasõpru eelklassi ja uusi liikmeid muusikakooli juures asuvasse poistekoori. Avalduse blanketi täitmiseks enne 31.08 leiab muusikakooli kodulehelt kardlamu.edu.ee/vastuvott/, avaldus saata aadressil info@kardlamu.ee. Vastuvõtt kohapeal vanas koolimajas toimub 31.08 kell 15–18.

Kogukonna aruteluring alustab 30. augustil Kärkla raamatukogus

Hea Hiiumaa inimene!

Hiiumaa tugevuseks on tegusad ja sõnakad kodanikud. Samas näitavad hinnangud, et osalusdemokraatia võiks saarel olla parem.

Missugune on Sinu Hiiumaa? Kuidas Sina kohalikus elus kaasa räägid? Tule osalema kogukonna aruteluringi, et jagada oma mõtteid ja kuulata teiste arvamusi meie ühistest võimalustest ja valikutest.

Sellel sügisel toimub kaheksa aruteluringi, kus peateemaks kohalik demokraatia ja kohalikus valitsemises osalemine.

30. augustil saame kokku kell 16 Kärkla linnaraamatukogus Rookopli 18, Kärkla. Edaspidised kohtumiste ajad lepitate kokku ühiselt. Aega planeerime poolteist tundi korraga.

Osalemissoovist palun anna teada e-kirjaga aadressil kaja.sormus@hiiumaa.ee hiljemalt **22. augustiks**. Grupi suurus on piiratud.

Mida oodata:

- Interaktiivsed arutelud: osalege mõtlemapanevates vestlustes kogukonna arengu, otsuste planeerimise ja asjade äratgemise üle.
- Ekspertide ülevaated: saate külalisesinejatelt, kohalikelt juhtidelt ja valdkondade tegijatelt väärtuslikke teadmisi valitsemise ja kodanike osalusvõimaluste kohta.
- Ideede jagamine: jagage oma ideid, muresid ja soovitusi kaasavama ja elavama kogukonna loomiseks.
- Kogukonna mõju: ühendage jõud sarnaselt mõtlevate inimestega, et luua käegakatsutavaid positiivseid muutusi Hiiumaal.

Kutset võib jagada sõprade, pere ja naabritega, kes jagavad teie kirge tugevama ja rohkem kaasatud kogukonna vastu.

Aruteluringid toimuvad projekti "Kodanikuks olemise ABC" raames. Projekti rahastab Norra toetuste Aktiivsete Kodanike Fond, mida vahendab Avatud Eesti Fond koostöös Vabaihenduste Liiduga.

Lisainfo: Hiiumaa Arenduskeskuse vabaühenduste konsultant Kaja Sormus, 5345 9558, kaja.sormus@hiiumaa.ee.

Kõrgessaares alustati kergliiklustee ja harrastuskalurite parkimisala ehitustöid

Kergliiklustee rajatakse marsruudil Kõrgessaare aleviku keskus – Kõrgessaare teerist, mis on osaliselt paralleelne riigiteega, liikudes edasi mööda Kõõnaaugu veehoidla äärt ja väljades Kõrgessaare alevikus Coopi kaupluse parklasse, et ühendada Kõrgessaare alevik Reigi kalmistule suunduva kergliiklustee lõiguga ühteks tervikuks. Kohas, kus tee pöörab riigiteelt Kõõnaaugu poole, rajatakse parkimisala harrastuskaluritele, kuni 42 sõidukile. Kergliiklustee saab olema kogu pikuses valgustatud, istumiskohtadega ning asfaltkattega.

Kergliiklustee ehitus on seotud Maakondlike arengustrateegiate elluviimise toetusmeetme projektitaotlusega „Kõrgessaare kergliiklustee“ (projekti nr RE.3.01.21-0943). Parkimisala ehitus on seotud Keskkonnainvesteeringute Keskuse Keskkonnaprogrammi kalanduse programmi projektitaotlusega „Ohutu parkimisala harrastuskaluritele“ (projekti nr RE.4.03.22-0052).

Nii kergliiklusteed kui parkimisala ehitab AS Tariston, kergliiklusteele valgustuse ehitab Väino ja KO OÜ. Kergliiklustee ehitamise tähtaeg on 7. september, parkimisala on valmis hiljemalt 9. oktoobriks.

Projektitoetuste taotlusvooru tähtaeg on 1. september

Hiiumaa vald toetab avalikes huvides tegutsevat mittetulundusühendust ja seltsingut. Projektitoetust saab taotleda kogukonna ja valla arengule suunatud Hiiumaal toimuva maakondliku tähtsusega tegevuse/ürituse toetamiseks või sihtfondist ja programmist rahastatava avalikkusele suunatud projekti oma- ja kaasfinantseerimiseks, samuti valla esindamiseks väljaspool valda toimival kultuuriüritusel.

Taotlusvooru summa on 10 000 eurot.

Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse toetamise korraga saab tutvuda Hiiumaa valla veebilehel <https://vald.hiiumaa.ee/mtude-toetused>.

Kodanikuühiskonna innovatsioonifondi 2023. aasta taotlusvoor elanikkonnakaitse võimekuse arendamiseks

Innovatsioonifond toetab kogukondade ja kohalike omavalitsuste omavahelist koostööd kogukonnakeskse valitsemisviisi kaudu ning pakub seeläbi võimalust ühiselt tõsta elanikkonnakaitse võimekust kogukonnas.

Julgeolekuolukorrast tingituna on 2023. aastal innovatsioonifondi fookuses just elanikkonnakaitse.

Taotlusi saab esitada ajavahemikul 22. augustist kuni 30. novembrini 2023.

Taotlusvooru eesmärk on

- kogukonnakeskse valitsemisviisi rakendamine kohalikus omavalitsuses;
- elanikkonnakaitse vajaduste väljaselgitamine ja kohalikke olusid ning võimalusi arvestades nende lahendamine.

Innovatsioonifondist saab 2023. aastal **toetust taotleda**

- kohaliku tasandi elanikkonnakaitse vajaduste väljaselgitamiseks (nt arutelud, ümarlaud, kriisirollide kaardistamine ja loomine, kriisivalmiduse liidrite määramine jne), kui need ei ole veel teada ja/või kokku lepitud kogukondlikult ja/või kui kohaliku tasandi elanikkonnakaitse vajadused on välja selgitatud, siis
- konkreetsete elanikkonnakaitse vajaduste rahastamiseks (nt teenuste tellimine, inventari soetamine, elektri varustuskindluse tagamine, kriisivarude kaardistamine, soetamine ja täiendamine, kriisiplaani koostamine, varjumiskohad ja -kindlus jne).

Projekti elluviimise periood on alates kodanikuühiskonna innovatsioonifondi üldtingimuste kehtestamisest 26. juunil 2023. a kuni 31. augustini 2024. a.

Taotlejaks saab olla Eestis registreeritud mittetulundusühing, mis tegutseb põhikirja järgi avalikes huvides, või seltsing, mis tegutseb kirjaliku seltsingulepingu järgi avalikes huvides.

Omafinantseeringu nõuet ei ole.

Taotlusi saab esitada 22. augustist kuni 30. novembrini 2023 Kultuuriministeeriumi toetuste menetlemise infosüsteemi (TMS) kaudu aadressil <https://toetused.kul.ee/et/login> ning taotlusega koos tuleb esitada

- kohaliku omavalitsuse vormikohane kinnituskiri;
- vajadusel taotleja esindusõigust tõendav volikiri;
- kirjalik seltsinguleping, kui taotlejaks on seltsing.

Elanikkonnakaitse vajaduste väljaselgitamiseks ja toetuse taotlemise koostamiseks peab olema kaasatud Päästeameti esindaja, kellel on erialane pädevus hindamaks kavandatavate tegevuste seotust, mõju ja oodatavat tulemust elanikkonnakaitsele kohalikul tasandil.

Taotlusvooru eelarve 2023. aastal on 875 000 eurot. Igakohaliku omavalitsuse kohta on ette nähtud maksimaalne toetussumma, mille piires selle omavalitsuse territooriumil tegutsevad MTÜ-d ja seltsingud raha taotleda saavad. Ühe kohaliku omavalitsus-

se territooriumilt võivad taotluse esitada ka mitu taotlejat, kuid see peab olema kohaliku omavalitsusega läbi arutatud ja omavalitsuse kinnituskirjas märgitud. Maksimaalne toetussumma kohaliku omavalitsuse kohta on arvutatud baaseelarve komponendi, ssemajanduse koguprodukti (SKP) elaniku kohta ning rahvastikuregistris elanike arv osakaalu vastavas kohalikus omavalitsuses põhjal, vastavalt toetuse jaotusvõtmele.

Kui toetuse saaja on seltsing, peab KÜSK toetuse summast enne selle kandmist seltsingu liikme pangakontole kinni tulumaksu ja tasub selle toetuse saaja eest Maksu- ja Tolliametile vastavalt kehtivale tulumaksumääradele. Toetuselt makstav tulumaks seotakse taotluses märgitud arvelduskonto eraisikust omanikuga. Välja makstud toetus koos tulumaksuga kajastub toetuse väljamaksmisele järgneval aastal toetust saanud isiku tuludeklaratsioonis.

Taotlusvooru **infopäev** toimub **25.08 kell 14** Zoomi keskkonnas.

Taotlusvooru info KÜSKi kodulehel kysk.ee/taotleja/toetused-vabauhendustele/taotlusvoorud/kif23/

Vana küttekolde asendamise taotlusvoor avaneb septembris

Suurema õhusaastega piirkondades avaneb inimestel juba septembris võimalus oma vana küttekolde riigi toel välja vahetada või uuendada. Nii saab Ettevõtlus ja Innovatsiooni Sihtasutuse (Kredex) toetust küsida näiteks vana ahju asemele uue, vähem saastava ahju ehitamiseks või selle soojuspumbaga asendamiseks, aga ka vana katla uue katla või soojuspumbaga asendamiseks. Toetust saab ka oma elamise kaugküttega liitumiseks.

Õhu kvaliteet halveneb külmal ajal just tiheasustusega piirkondades, sest küttesel paiskub õhku tervisele ohtlikke peenosakesi ja muid saasteaineid. Peenosakesed kahjustavad inimese tervist, sest tungivad sügavale hingamisteedesse ja vereringesse ning võivad põhjustada erinevaid haigusi, sh vähki. Välisõhuseire andmetele tuginedes on välja selgitatud piirkonnad, kus peenosakesi on kütteperioodil õhus lubatust rohkem. Nende piirkondade inimestel avanebki võimalus oma küttekolde riigi toel uuega asendada. Toetuse protsent on seejuures piirkonniti erinev.

70-protsendiline toetusmäär kehtib Ida-Virumaal Jõhvis, Kiviõlis ja Sillamäel; Jõgevamaal Jõgeval ja Põltsamaal; Valgamaal Valgas, Otepääl ja Tõrvas.

50-protsendiline toetusmäär on Tallinna linnaosadest Pirital, Nõmmel, Kesklinnas, Kristiines, Põhja-Tallinnas ja Haaberstis ning teistest linnadest Tartus, Viljandis, Rakveres, Kuressaares, Keilas, Võrus, Türil, Saue, Pai-

des, Tapal, Kärklas, Elvas, Haapsalus, Karksi-Nuias, Kilingi-Nõmmes ja Pärnus.

Tallinnas lähtub toetuse andmine linnaosa piiridest. Ülejäänud Eestis linnade piiridest.

Taotlusi saavad esitada füüsilised isikud, kes on elamu omanikud või kelle kasuks on seatud hoonestusõigus või korterihoonestusõigus ning kelle majapidamine asub toetuse andmise tingimustes määratud tiheasustuspiirkonnas.

- Taotlusi saab hakata esitama KredExi e-toetuse keskkonna kaudu.
- Toetust saab elamu, mille peamiseks kasutusotstarbeks ehitisregistris on määratud üksiklamu, ridaelamu, kaksiklamu või kahe korteriga elamu.
- Ridaelamu sektsioonil, kahe korteriga elamu sektsioonil või kaksiklamu sektsioonil peab olema autonoomne küttesüsteem või peavad toetust taotleva kaasomanikud ühiselt.
- Toetuse saamiseks peab taotleja elamu olema ehitatud õiguslikul alusel ning kasutusele võetud enne 2010. aasta 1. jaanuari.
- Elamu või selle osa soojusvarustuse liigina peab ehitisregistrisse olema märgitud lokaal- või kohtküte ning energiaallika liigina tahke kütus.

Toetust saab küsida, kui...

- ... elamus on vana ahi. Toetuse abil on võimalik ehitada uus ahi, paigaldada

uus katel, õhk-vesi-soojuspump, maa-soojuspump või liituda kaugküttega.

- ... elamus on vana katel. Toetuse abil on võimalik paigaldada uus katel, õhk-vesi-soojuspump, maa-soojuspump või liituda kaugküttega

Maksimaalne toetussumma ühe elamu kohta on 10 000 eurot, mida hüvitatakse hinnamudeli alusel. Kütteseadmete soetamiseks, paigaldamiseks või ehitamiseks on kehtestatud konkreetne toetussumma, mis ei sõltu tegelikust kulust. Näiteks uue ahju puhul on maksumuseks arvestatud 6400 eurot, millest hüvitatakse olenevalt piirkonnast 50% (3200 eurot) või 70% (4480 eurot). Kui vana ahju ei ehitata ümber, vaid see lammutatakse, siis lammutamist toetus ei kata, vaid selle eest tuleb maksta inimesel endal.

Toetusmeetme kogueelarve on 18,5 miljonit eurot, mida kaasrahastab Euroopa Regionaalarengu Fond. Esimese taotlusvooru eelarve on 10 miljonit eurot ning taotlemine toimub jooksvalt eelarve ammendumiseni. Selle summa abil on plaanis uuendada kuni 1850 kütteseadet.

Taotlusi hakkab vastu võtma Ettevõtlus ja Innovatsiooni sihtasutus, andes vooru avamisest eraldi teada vähemalt 10 tööpäeva enne taotluste vastuvõtu algust, sh veebilehel www.Kredex.ee.

Info taotlemise tingimuste kohta: <https://kredex.ee/et/vaikealamute-kutteseadme-uuendamise-toetus> ning eramu@kredex.ee

Info ühikuhindade kohta: <https://kliiministerium.ee/keskkonnakasutus/valisohk/kohtkute>

Lisainfo: Romario Siimer, välisõhu- ja kiirusosakonna peaspetsialist, romario.siimer@kliiministerium.ee

Meile tuleb külla Kuulmisbuss!

30 september Kärđlas kell 10-18.00
1 oktoober Käinas kell 10-14.00

Kuulmisbussis

- mõõdavad kuulmisnõustajad teie kuulmistaset
- annavad nõu, mida teha, kui kuulmine on halvenenud
- hooldavad kuuldeaparaate.

Testimine ja nõustamine maksab 5 €

Registreerimine: 5554 0899

Plaanid ükskord langevarjuhüppe ära teha? Aga elul võivad olla omad plaanid.

2023. aastal kutsume tasuta emakakaitsealase sõeluuringule naisi sünniaastaga 1958, 1963, 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1993.

sõeluuring.ee
Elu on ees

HIIUMAA GÜMNAASIUM
potentia iuventutis, saeculorum sapientia - pro futuro!

Jätka haridusteed Hiiumaa Gümnaasiumi mittestatsionaarses õppes!

Kooliaasta algab 4. septembril kell 9.30 Hiiumaa Gümnaasiumi auditooriumis.

Vastuvõtt 7.-8. klassini ja 10.-11. klassini toimub aastaringsest

9. ja 12. klassile 20. jaanuarini

Õppetöö toimub kord nädalas esmaspäeviti Kärđlas.

Tule õppima, sest:

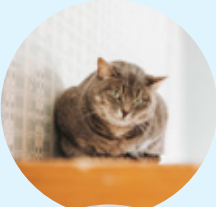
- õppida ei ole kunagi liiga hilja
- haridus avab uksi
- kvaliteetne haridus on lähemal, kui sa arvata oskad
- meil on paindlik õpe ja individuaalne lähenemine

Tule õpi üksikuid õppeaineid ja soorita kevadel lõpueksamid.

Täpsem info aadressil kantselei@hiig.edu.ee või aadressilt kylljesmin@hiig.edu.ee, tel 372 5136269

Lisainfo www.hiig.edu.ee

Kodu ootavad kassid Hiiumaa koduta loomade turvakodus

MAŽA:
6aastane, emane, steriliseeritud

VILLU:
6aastane, isane, kastreeritud

KESSU:
1aastane, emane, steriliseeritud

Fotod: Teele Rehe

Lisainfo: tel 523 6827 või FB-s "Hiiumaa koduta loomade turvakodu"

HIIUMAA AMETIKOOL
www.hak.edu.ee

Hiiumaa ametikoolis toimuvad augustist oktoobrini erinevad digioskusi arendavad kursused igas vanuses täiskasvanutele!

Kursused on osalejatele TASUTA ja toimuvad nii Suuremõisas kui Kärđlas.

- Digiturvalisuse alused igapäevasele arvutikasutajale 29.-30.08.2023
- Tabeltöötluse ja andmete haldamise ABC 05.-21.09.2023 T ja N
- Ruumiliste detailide joonestamine ja 3D-mudelite prototüüpimine alates 07.09.2023
- Sotsiaalmeedia praktikas - igapäevatöö kajastamine Instagramis ja Facebookis 16.09-14.10.2023
- Arvutiõpe algajatele 26.09-31.10.2023 T ja N
- Digitaalsed andmebaasid ja ajaloolise info otsingu alused oktoobris 2023
- Digiturvalisuse alused igapäevasele arvutikasutajale oktoobris 2023
- Ruumiliste detailide joonestamine ja 3D-mudelite prototüüpimine oktoobris 2023

Tasuta koolitusi rahastab Euroopa Sotsiaalfondi programm "Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine". NB! Kursustel ei saa osaleda kutse- või kõrgkoolis tasuta õppekohal õppivad isikud.

Lisainfo ja registreerimine kooli kodulehel hak.edu.ee/et/koolituskalender, telefonil 5690 7746 või aadressil koolitused@hak.edu.ee.

ANNA UUELE RINGILE!
25.08 kogumisring Hiiumaal

Uuskasutuskeskuse kaubik peatub:

12.00-12.30 Käina Rannu pubi
13.00-13.30 Emmaste Coop
14.30-15.00 Viskoosa tervisemaja
15.30-16.00 Kärđla Selver

Saad ära anda kodus liigseks muutunud **puhtad ja terved** riided, jalatsid, nõud, mänguasjad, aksessuaarid, kotid, spordi- ja hobitarbed, sisustusesemed, kodutehnika jms.

Ära too palun kogumisringi ajal mööblit. Uuskasutuskeskus ei võta vastu turvatoole ja -hulle, gaasipile ja kinesioteleereid.

Uuskasutuskeskus uuskasutus.ee

Vaata lisaks: uuskasutus.ee

Käina huvikool ootab uusi õpilasi

AVAAKTUS
4. SEPTEMBRIL KELL 17.30

KÄINA HUVI- JA KULTUURIKESKUSES KÕIK ON OODATUD!

Muusikaosakonda:

- viiuli ja viola da gamba erialale (õp. Arvo Haasma)
- flöödi ja plokklöödi erialale (õp. Siim Liik)
- löökpillide erialale alates 9. eluaastast (õp. Taavo Taelma)
- soololaulu erialale (õp. Angelika Mikk)
- kooriklassi 3.-5. klassi õpilasi (õp. Ragne Rüütelmaa)

Kunstiosakonda: (õp. Silli-Mai Kütti)

- ettevalmistusklassi alates 5. eluaastast
- põhiõppesse kooliealisi

Tantsuosakonda: (õp. Helgi Taelma ja Maigi Taelma)

- ettevalmistusklassidesse alates 3. eluaastast
- põhiõppesse 1.-3. klassi õpilasi

Avaldusi võtame vastu kuni 29. augustini

Info tel. 463 6132 / 5346 3896 / jy.meldorf@hiiumaa.ee

Avalduse vorm on leitavad www.kainakultuur.ee/dokumendid

Kõrgessaare päevakeskuses

- Teisipäeviti kl 11-12.30 **line-tantsuring** alates 19. septembrist
- Teisipäeviti kl 12.30-13.30 **toolitantsuring** alates 19. septembrist
- Kolmapäeviti kl 11-12.30 **line-tantsuring** alates 20. septembrist
- Kolmapäeviti kl 12.45-14.15 **seeniortantsuring** alates 20. septembrist
- Tervisevõimlemine alustab oktoobris.
- Esmaspäeval, **4. septembril** kl 12.45-14.15 Kõrgessaare **mälumängu III voor.**
- Esmaspäeval, **4. septembril** ja esmaspäeval, **18. septembril** alates kell 8.30 **pediküüriteenus** (kohad täis!). **Lisainfo** Eve Heinmaa, tel 516 3126.
- Teisipäeval, **12. septembril juuksur.** Registreerimine: Sirje Vaku, tel 5666 2317.
- Neljapäeval, **14. septembril** alates kl 12, reedel, **15. septembril** ja laupäeval, **16. septembril** alates kl 9 **massaažiteenus.** Eelnev registreerimine: Sigrid, tel 529 7429.
- Teisipäeval, **19. septembril** kl 10 **kokkamine** eakatega.
- Neljapäeval, **21. septembril** kl 13 **koosviibimine** Päevakeskuses. Transport: kl 12 Rootsi, Pihla, kl 12.30 Lauka, Viskoosa.
- **Lisainfo** ja transpordivajaduse teatamine: Katrin, tel 5333 9472.
- Kõrgessaare päevakeskuses **saab pesta pesu ja käia duši all**, eelnevalt kokku leppida: Inna, tel 504 2292.

TEATED

Kuulmiskeskuse vastuvõtt

- 1. septembril Kärđla Päevakeskuses, Põllu 1.
- Kaasa ID-kaart ja olemasolul kõrvaarsti suunamine.
- Registreerimine: tel 505 5746 või pille.alevi@hiiumaa.ee

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 21. septembril kell 10-12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Suuremõisa raamatukogus.
- Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997, urme.soonvald@hiiumaa.ee
- 14. septembril kell 11-12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Viskoosas.
- Info: Pille Näksi, tel 5855 3736, pille.naksi@hiiumaa.ee

Transporditeenus

- Kärđla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiiniastutusse eakatele ja puudega inimestele.
- Info: Pille Alevi, pille.alevi@hiiumaa.ee, tel 505 5746

Saunateenus

- Kärđla sadama saun
- 9. ja 23. septembril kl 13-15 meestele ja 15.30-18 naistele.
- Pileti hind 2,30 eurot

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

ENDEL KIIVER
ENN PADO
ANTS MÄGIMAA
MILJA PÜSSIM
AINO UNDU
LAAS LEIS
ANDRES TABOR
NEIDI VAHTRA
MAIMU ŽOGLO

EVI PISA
MALLE VOOLMA
LIILJA KÄND
ELEN KURIK
BORJA KOTTER
HELGE VILT
AITA UUSÕUE

Alates 01.08.2023 hakkavad kehtima AS Kärđla Veevõrk teeninduspiirkondades alljärgnevad veevarustuse ja reovee ärajuhtimise teenuste hinnad vastavalt Konkurentsiameti otsusele 07.06.2023 nr. 9-3/2023-022					
Kooskõlastatava hinnaga teenused	Millisel ühisveevärgi alal tasu rakendatakse	Tasu suurus käibemaksuta	Tasu suurus käibemaksuga	Tasu ühik	
Tasu võetud vee eest füüsilistele isikutele	Kogu teenuspiirkond (v.a Emmaste)	1,50	1,80	€/m3	
Tasu võetud vee eest juriidilistele isikutele	Kogu teenuspiirkond (v.a Emmaste)	1,55	1,86	€/m3	
Tasu võetud vee eest	Emmaste	1,52	1,82	€/m3	
Tasu reovee ärajuhtimise ja puhastamise eest	Kärđla, Kõrgessaare ja Palade piirkonnad ning Emmaste	1,78	2,14	€/m3	
Tasu reovee ärajuhtimise ja puhastamise eest füüsilistele isikutele	Käina, Suuremõisa ja Tempa piirkonnad	1,76	2,11	€/m3	
Tasu reovee ärajuhtimise ja puhastamise eest juriidilistele isikutele	Käina, Suuremõisa ja Tempa piirkonnad	1,82	2,18	€/m3	

SÜNDMUSED

SEPTEMBER

1. septembril

🕒 **Kl 10** Kärkla Põhikooli ja Hiiumaa Gümnaasiumi rongkäik algusega kell 10 Keskvaljakult ja aktus Kärkla linnapargis

🕒 **Kl 18** Kassari Klassika 2023 Kassari kabelis
R, 1. september – L, 30. september Vananaistesuvi Hiiumaal. Info: <https://vananaistesuvi.ee/>

L, 2. septembril

🕒 **Kl 10** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast 20–30 €

🕒 **Kl 10–14** avatud uste päev Kärkla uues õppehoones

P, 3. septembril

🕒 **Kl 10–12** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast. Hind 20–30 €

🕒 **Kl 18** Kundalini jooga Kärklas Kärkla nukateatris. Osalustasu 7 €

🕒 **Kl 18** PÄRDI PÄEVAD HIIUMAAL 2023. PÄRT JA TORMIS Kärkla kirikus. Vanalinna Hariduskollegiumi (VHK) keelpilliorkester. Dirigent Rasmus Puur. Kontserdil astub solistina üles Hans Christian Aavik. Pilet 15.90–20.90 €.

K, 6. septembril

🕒 **Kl 19–21.** Hiiumaa Kino: "Rimini" Šampanjabaaris ja restos Kork Kärklas. Pilet 6 €

N, 7. septembril

🕒 **Kl 17–19** Hiiumaa orienteerumiseljapäev Viskoosas, võistluskeskus Ninametsas

🕒 **Kl 20–22** Hiiumaa Kino: "Küla kabaree" Orjaku külamajas, 6 €

R, 8. septembril

🕒 **Kl 20–23.59** Vananaistesuve ööretk "Armastan sind kaldani ja tagasi". Start bussiga kl 20 Käinast Tuuletorni parklast vaatama

Kassari saare erinevaid kaldaid meistergiidi Helgi Põlloga. Osalustasu 25 €

L, 9. septembril

🕒 **Kl 10–12** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast 20–30 €

🕒 Kärkla rattasõit. Hiiumaa Spordikeskus, Põllu 27, Kärkla, Hiiumaa

🕒 **Kl 13** lossituur "Mõisahärra äriplaan" Suuremõisa lossis, giid Helgi Põllo. Osalustasu 7 €. NB! Eelregistreerimine: info@suuremoisaloss.ee.

L, 9. september kl 14 – P, 10. september

🕒 Hiiumaa 62. karikavõistlused orienteerumises Kõpu–Ojaküla, võistluskeskus vana piirivalve kordon. 1. päeval start kell 14, 2. päeval start kell 10. Juhend: www.hok.ee

P, 10. septembril

🕒 **Kl 10** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast

🕒 **Kl 11.11–16.16** Ewa–Kaisa Plakki juhendamisel "Vananaistesuveks uut ja vana. Maalitöötüba taaskasutatud materjalidega" Orjaku Dagen Hausi külalistemajas. Töötoa hind 33.33 €

🕒 **13.–14. september** Hiiumaa ametikoolis meisterflorist Iza Tkaczyk Poolast. Demoesinemine ja töötuba. Täpsem info: www.hak.edu.ee

K, 13. septembril

🕒 **Kl 18.30** Kettagolfi nädalamäng Käinas. Osalustasu 4 eurot.

🕒 **Kl 19** Hiiumaa Kino. "Pärast Yangi" Šampanjabaaris ja restos Kork Kärklas

N, 14. septembril

🕒 **Kl 16** Purjetamise lühiradade seeriavõistlus Dago Karikasari Kärkla sadamas

🕒 **Kl 17–19** Hiiumaa orienteerumiseljapäev algusega Palade staadionilt. www.hok.ee

🕒 **Kl 19** Kassari Kultuurineljapäevade 10. hooaja lõpetamine Orjaku sadama saalimajas. Muusikalised etteasted Hiiumaa muusikutelt, väike kohvilaud. Tasuta.

R, 15. septembril

🕒 **Kl 20–23.59** Vananaistesuve ööretk "Armastan sind sadamasse ja tagasi" algusega Kärkla sadamast (bussiga). Kärkla sadama, Suursadama, Naistlaiu ja Salinõmme sadama lood Helgi Põllolt ning Endel Kaevatsilt. Pilet 25 € Fientast.

L, 16. septembril

Metsarahvapäev kl 10 Kõrgessaare Kõonaugu metsas (korrastamine ja ringkäik), kl 11 ringkäik Tihu LKA taastamistöde alal ning kl 12 ringkäik Soera metsanduslikul õpperaljal. Täpsem info: www.metsarahvapae.ee

🕒 **Kl 10–12** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast

🕒 **Kl 10–14** Hiidlaste sügislaad Kärkla Keskvaljakul

🕒 **Kl 13** lossituur "Mõisa elanike hügieenikommetest" Suuremõisa lossis. Osalustasu 7 €. NB! Eelregistreerimine: info@suuremoisaloss.ee.

P, 17. septembril

🕒 **Kl 10** Hülgevaatlusretk Kärkla sadamast. Hind 20–30 €

E, 18. septembril

🕒 **Kl 18–19** Ukraina klaveriduo Igor Sediuk ja Oleg Kopeliuk kahel klaveril Kärkla muusikakooli saalis Uus tn 4, Kärkla. Kavas: Brahms, Skoryk, Ravel, Lintinen, Malyi, Shukaylo, Anderson. Piletid 5 €, kuni 12-aastastele lastele ja muusikakoolide õpilastele tasuta.

K, 20. septembril

🕒 **Kl 18.30** Kettagolfi nädalamäng Käinas

🕒 **Kl 19–21** Hiiumaa Kino: "Süütu" Šampanjabaaris ja restos Kork Kärkla, 6 €

N, 21. septembril

🕒 **Kl 16–18** Hiiumaa orienteerumiseljapäev. Start Kärkla lauluväljakul. Valik-orienteerumine, iga punkt annab loosi. Start avatud 16–18.

R, 22. septembril

🕒 **Kl 19** kontsert koos tassi teega – Helin-Mari Arder ja Teet Raik Suuremõisa lossis. Piletid 15/12 € tund enne algust kohapeal.

L, 23. septembril Hiiumaa suur saunapäev. Üle saare on võimalus kogeda erinevaid saunaelamusi. Ole saunas käija või hoopis saunaelamuse pakkuja! Info: www.vananaistesuvi.ee

🕒 Lossituur Pühalepa Vaba Aja Keskuse saunapäeva raames. Täpsem info: pyhalepavak@hiiumaa.ee või FB-s.

E, 25. septembril

🕒 **Kl 18** "La Litanie des cimes" Käina Huvi- ja Kultuurikeskuses. Clément Janinet (viul), ELO-die Pasquier (klarnetid), Bruno Ducret (tsello)

K, 27. septembril

🕒 **Kl 18.30** 20. Kettagolfi nädalamäng Käinas Osalustasu 4 eurot.

🕒 **Kl 19–20.30** Kärkla Kultuurikeskuses Belgia klaveriduo Duo b'z'art. André Roe ja Geoffrey Baptiste'i kontsert. Pilet 5–10 €. Muusikakooli õpilased tasuta (vajalik 0-pileti lunastamine eelmüügist).

🕒 **Kl 19-21** Hiiumaa Kino. "Küla kabaree" Šampanjabaar ja resto Kork Kärkla, 6 €

N, 28. septembril

🕒 **Kl 16–21** Purjetamise lühiradade seeriavõistlus Dago Karikasari Kärkla sadamas.

NÄITUSED

KÄRDLA KULTUURIKESKUS

🕒 Avatud kuni 31.08 E–R kl 10–16, alates 1.09 E–R kl 10–18

🕒 R, 9. juuni – N, 31. august Lasteraamatute illustatsioonide näitus "Piltidega imetabamas"

🕒 E, 31. juuli – K, 30. august Enn Johannese näitus "Maskid ja "maskotid""

🕒 Septembris - International Laboratory of Art – rahvusvaheline graafikute grupp, kaheosaline näitus Kärkla Kultuurikeskuses ning Nelja Nurga galeriis.

🕒 Näituse avamine Kultuurikeskuse Galeeriis neljapäeval, 31.08 algusega kell 16, seejärel liigume Nelja Nurga Galeriisse näituse teist osa vaatama.

NELJA NURGA GALERI

🕒 Näitus avatud 1.–30.09, R–L kell 11–15 ja kokkulepetel. Kontakt Kaja Hiis-Rinne, 5109255, Helle-Mare Kömmus, 529 9429, Kalli Sein, 503 2246

🕒 Ühenduse International Laboratory of Art näitus "Mitteruumilised seosed". Rahvusvahelise Kunsti Laboratooriumi rühmituse kunstnikke on alati ühendanud võime tunnetada ümbritseva maailma nähtusi ja sündmusi, mõista ja tajuda inimesi, neile sügavalt kaasa elades – ning mis kõige tähtsam, vajadus väljendada kõiki neid vaimseid impulsse vahetult enda loomingus, luues või pigem isegi kinnitades teatavat mittemateriaalset vendlust nii üksteisega kui ka kõige, mis laiub väljaspool ruumilist vaimu- ja mõtteilma.

Näitusel osalevad: Piret PUUSA Bergmann (Eesti) maal, Viive Noor (Eesti) graafika, Oleg Koulikov (Kanada) maal, Aleksei Kornilov (Eesti) graafika,

Jüri Mildeberg (Eesti) objekt, Slava Semerikov (Eesti) graafika, Anatoli Strahhov (Eesti) maal.

TAHKUNA TULETORN – avatud kuni 31.08

🕒 P, 9. juuli – L, 26. august Rainer Jancise heliinstallatsioon "Kuu kukub maale"

ORJAKU KÜLAMAJA

🕒 Kalli Samorodni maalinäitus "Merelised maastikud" Orjaku külamajas

PALUKÜLA KABEL

🕒 P, 30. juuli – P, 27. august
Tekstiilnäitus "Kulg" Paluküla kabelis

KÕRGESSAARE RAAMATUKOGU

🕒 T, 1. august – K, 30. august
Tekstiilikunstnike näitus "Kohvi. Paus"

🕒 Tekstiilikunstnike Ainikki Eiskopi, Ehalill Halliste, Aet Ollisaare ja Marilyn Piirsalu vaibanäitus Kõrgessaare valitsejamajas (raamatukogus). Näitus on avatud 1.–30. augustini E–R 11–15.

SÕRU MUUSEUM

Avatud 31. augustini T–P kl 11–17, edaspidi kokkuleppel: tel 5884 0790

🕒 Püsinäitus "Taasleitud asjad"

🕒 Näitus mootorpurjekast "Alar"

🕒 Liia Lüdigi Algvere väike õlimaali näitus

🕒 Näitus "Torupilli-Juss. Hiiumaa kuulsaim rahvapillimees"

HIIUMAA MUUSEUMID

PIKK MAJA:

Avatud E–P kell 10–18

🕒 Suur muusikateemaline näitus "Muusikast hiidlaste elus"

🕒 Kunstinäitus "Pillid piltidel" kuni

20.09.2023

🕒 Stendinäitus "Arheoloogilised uuringud Eestis 2022" kuni 29.09.2023

🕒 Avatud meene- ja raamatupood ning laste mängutuba!

KASSARI MUUSEUMIMAJA:

Avatud E–P kell 10–18

🕒 Hiiumaa ajalugu ja kultuuri tutvustav püsiekspositsioon "ELU SAAREL. TULI, VESI, ÕHK, MAA."

🕒 "Kappide avahoidla" ja näitus "Ülevaade mõisate rollist ajaloos"

Avatud meene- ja laste mängutuba.

MIHKLI TALUMUUSEUM:

Avatud ettetellimisel! Lisainfo: +372 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee

🕒 19. sajandi taluelu, hooned ja lood.

RUDOLF TOBIASE MAJAMUUSEUM:

🕒 Avatud ettetellimisel! Lisainfo: +372 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee

🕒 Suurde maailma jõudnud helilooja sünnikodu.

ÜRITUSED:

🕒 6. september kell 15. Arheoloog Moonika Reppo tutvustab arheoloogia võlumaailma läbi teoreetilise loengu ja praktilise õpitoa.

Esmakordselt on võimalik tutvuda sellel suvel Kärklas läbiviidud arheoloogilistel kaevamistel väljatulnud leidudega. Osalustasu 10 €.

Kooliõpilastele, gruppidele, pensionäridele sooduspilet. Lisainfo: +372 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee

🕒 23. september kell 12. Saunapäev Suitsusaunas Mihkli talumuuseumis (Hiiumaa Suure Saunapäeva raames).

Lisainfo: +372 463 2091 või info@hiiumaa-muuseum.ee

Kogu lisainfo saab kodulehelt hiiumaamuuseum.ee

TUULETORN

🕒 Meie uued lahtiolekuajad alates 2. septembrist:

Tuuletorn T–R kell 15–21, L–P kell 12–21

Ronimissein T–R kell 15–21, L–P kell 12–18

Kohvik Ruudi E–R kell 15–21, L–P kell 12–21

Käina Spordikekus alates 1. septembrist E–R kell 15–21, L–P kell 12–21

Saunad on avatud E–R kell 16–20.30 ja L–P kell 13–20.30.

Septembris algab Hiiumaal Vananaistesuvi.

🕒 Avatud on Riina Rillo kunstiloomingu näitus „TASAKAALU-VÖTMED“. Riina Rillot võib julgelt nimetada arvestatavaks loojaks Eesti kaasaegses kunstimaailmas – ta on korraldanud iskunäitusi 46 korral alates aastast 2007 nii Eestis kui välismaal. Sissepääs näitusele Vananaistesuve raames TASUTA.

🕒 Saunapäeval ja terve Vananaistesuve jooksul on kõigile 50+ naistele Expo pilet 50% soodsam.

🕒 Tuur "Hiiumaa naised läbi tuulte ja tormide" 16. ja 23. septembril. Algusaeg avalikustatakse www.tuuletorn.ee ja sotsiaalmeedias.

🕒 23. septembril Hiiumaa Suure Saunapäeva raames saavad kõik Tuuletornis Hiiumaa ainsat alati-külma-sauna koos Tabori naljadega ja seda kõigile 50% soodsamalt.

🕒 Kohvikust Ruudi Saunavaagen.

